

ul. Akacyjowa 10 lok. 10, 02-534 Warszawa

biuro@ladnamazowszu.org.pl

kontakt@kostrzewa-zorbas.pl

Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Biuro Projektów Programowych,
ul. Wiejska 10, 00-902 Warszawa
fdp.samorzad@prezydent.pl

uwagi do projektu ustawy o ochronie krajobrazu

Działając zgodnie z celami statutowymi, którymi jest m.in.:

1. Ochrona dziedzictwa miast-ogrodów i historycznych miejscowości Centralnego Mazowsza oraz ich pełny, ale zrównoważony rozwój z poszanowaniem unikalnych wartości kulturowych, zabytkowych, przyrodniczych i krajobrazowych, oraz tożsamości i tradycji lokalnych;

5. Współdziałanie z władzami państwowymi i samorządowymi, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami, oraz instytucjami Unii Europejskiej na rzecz zachowania historycznych, unikalnych w Polsce układów urbanistycznych, zieleni i zabudowy miast-ogrodów i historycznych miejscowości Centralnego Mazowsza, obszarów chronionego krajobrazu, w tym chronionych stref urbanistycznych, oraz rezerwatów przyrody wraz z ich otulinami;

Stowarzyszenie nasze przedstawia uwagi do projektu (z dnia 21 maja 2013 r.) ustawy z dnia ... o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu.

Na wstępie Stowarzyszenie „ŁAD na MAZOWSZU” pragnie podziękować za podjęcie tak potrzebnej i oczekiwanej inicjatywy wdrożenia do polskiego systemu prawnego – Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji 20 października 2000 r.

Jak najbardziej celowe wydaje się wprowadzenie nowych narzędzi ochrony krajobrazu:

- nowych regulacji dotyczących lokalizowania reklam,
- rozszerzenie zakresu ocen oddziaływania na środowisko,
- obostrzenia w procedurze wnoszenia dominant krajobrazowych,
- wprowadzenia zasad ochrony krajobrazu w urbanistyce.

Wydaje się jednak, że w kilku miejscach ustawa wymaga istotnych zmian dzięki, którym ochrona krajobrazu będzie pełniejsza i skuteczniejsza. Poniżej przedstawiamy nasze uwagi do projektu ustawy i propozycje konkretnych zmian (oznaczono na zielono):

1 ad „Art.3. W ustawie z dnia 21 marca 1985 r o drogach publicznych ...” proponuje się

następujące zmiany:

- 1.1 przywrócić wykreślony w 2003 r art. 37 w brzmieniu: 1. W pasie drogowym mogą znajdować się budynki i urządzenia związane z gospodarką drogową i obsługą ruchu drogowego oraz obiekty uznane za zabytki lub pomniki przyrody. 2. W pasie drogowym należy, zależnie od potrzeby, sadzić i utrzymywać zieleń, w tym drzewa i krzewy. 3. Minister właściwy do spraw transportu, w drodze rozporządzenia, określa zasady sadzenia, utrzymywania oraz usuwania drzew i krzewów w pasie drogowym.
- 2 ad „**Art.4 W ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r o podatkach i opłatach lokalnych ...**” proponuje się następujące zmiany:
 - 2.1 dodać w art.17a ust.10) środki pochodzące z opłaty od reklam przeznacza się na zadania związane z ochroną krajobrazu lub ochroną przyrody. (Uzasadnienie: Zapis taki jest potrzebny aby Gminy traktowały te pieniądze jako środki celowe przeznaczone tylko na ochronę krajobrazu i przyrody a nie na dowolne cele i na łatanie ‘dziur budżetowych’. Zasada jest jedna - aby ochrona krajobrazu była możliwa potrzebne są na to pieniądze i temu służy ten zapis.)
- 3 ad „**Art.5. W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane ...**” proponuje się następujące zmiany:
 - 3.1 dodać w art. 5 ust.1 pkt. 11) ochronę krajobrazu i dostosowanie formy architektonicznej i funkcji obiektu budowlanego do krajobrazu i otaczającej zabudowy. (Uzasadnienie: Zapis ten jest konieczny aby obiekty budowlane wraz ze związanymi z nim urządzeniami budowlanymi były projektowane i budowane nie tylko w sposób określony w przepisach, w tym techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej, ale także zapewniając szereg wymagań m.in. ochronę krajobrazu i dostosowanie formy architektonicznej i funkcji obiektu budowlanego do krajobrazu i otaczającej zabudowy. Jest to jedyny możliwy sposób na wprowadzenie ochrony krajobrazu do procesu projektowania architektoniczno-budowlanego.)
- 4 ad „**Art.6. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r – Prawo ochrony środowiska ...**” proponuje się następujące zmiany:
 - 4.1 dodać w art.3 ust.11 na końcu zdania: oraz na krajobraz.
 - 4.2 dodać w art.3 ust.13 lit.d ochronie krajobrazu.
 - 4.3 dodać w art.72 ust.1 pkt.7: ochronę powierzchni ziemi, szczególnie poprzez ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania.
- 5 ad „**Art.7. W ustawie z dnia 27 marca 2003 r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ...**” proponuje się następujące zmiany:
 - 5.1 dodać w art.1 ust.2 pkt.11) wymagania dotyczące ochrony krajobrazu.
 - 5.2 dodać w art.10 ust.1 pkt.16) stanu i wymogów ochrony krajobrazu.
 - 5.3 dodać w art.10 ust.2 pkt.17) obszary oraz zasady ochrony krajobrazu.
 - 5.4 dodać w art.15 ust.2 pkt.13) zasady ochrony krajobrazu. (Uzasadnienie: Zapisy powyższe są konieczne aby wymagania ochrony krajobrazu były uwzględniane w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym tj. przy opracowywaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego)
 - 5.5 Wprowadzić do ustawy definicję „krajobrazu” i „krajobrazu kulturowego”, gdyż w aktualnej treści tego aktu prawnego występuje tylko ‘krajobraz kulturowy’ bez precyzyjnej jego definicji, budzić to może poważne problemy interpretacyjne.

- 5.6 dodać w art.17 ust.6 lit.b) – właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w zakresie ochrony krajobrazu. (Uzasadnienie: Zapis ten pozwoli na wprowadzenie skutecznego nadzoru nad ochroną krajobrazu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przez RDOS)
- 5.7 dodać w pkt. 37a ust.2a) Zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje wyrobów, o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane, z jakich mogą być wykonane umieszcza się obowiązkowo w opracowywanych nowych lub zmienianych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- 5.8 wydaje się zasadnym wprowadzenie do tej ustawy obowiązkowego sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów o szczególnych walorach krajobrazowych tj. dla obszarów parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu,
- 5.9 wymagane jest także szersze określenie w tej ustawie jak i rozporządzeniach wykonawczych jakie elementy krajobrazu i w jakim zakresie bierze się pod uwagę przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego oraz sposób wykorzystania treści audytów krajobrazowych itp.
- 6 ad „**Art.8. W ustawie z dnia 23 lipca 2003 r o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ...**” proponuje się następujące zmiany:
- 6.1 dodać w art. 9 ust.: 1a) Wniosek o wpis do rejestru zabytków lub o utworzenie parku kulturowego może także złożyć stowarzyszenie mające w swoich celach statutowych (regulaminowych) „ochronę zabytków” lub „ochronę krajobrazu”. Stowarzyszenie takie działa w tym postępowaniu administracyjnym na prawach strony. (Uzasadnienie: Zapis ten pozwoli na większy udział społeczny w sprawach dotyczących ochrony krajobrazu kulturowego i skutecznego wspierania idei jego ochrony)
- 7 ad „**Art.9. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r o ochronie przyrody ...**” proponuje się następujące zmiany:
- 7.1 zmienić treść art.5a. ust.1 na następującą: Dla obszaru województwa sporządza się co najmniej raz na 5 lat audyt krajobrazowy. Pierwszy audyt sporządza się w terminie 2 lat od wejścia w życie tej ustawy. (Uzasadnienie: Propozycja sporządzania audytu co 20 lat jest zbyt liberalna. Jest to zbyt długi okres czasu aby skutecznie monitorować, reagować na zagrożenia i chronić krajobraz – dlatego proponuje się 5 letni okres.)
- 7.2 dodać w art.5b ust.1a. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi w drodze rozporządzenia kryteria wiedzy i doświadczenia kwalifikujące ekspertów do opracowywania projektów audytu krajobrazowego. (Uzasadnienie: brak takiego zapisu powoduje, że audyt będzie mógł sporządzać każdy a więc nawet ktoś kto nie ma żadnej wiedzy o ochronie krajobrazu)
- 7.3 dodać w art.5b ust.4. Urbanistyczne zasady ochrony krajobrazu mogą określać: pkt. 10) wytyczne dla kształtowania i ochrony terenów zieleni i zadrzewień, w tym w szczególności zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, parków miejskich i wiejskich oraz starodrzewia. (Uzasadnienie: Zapis ten pozwoli na skuteczną ochronę żywych elementów krajobrazu jakim są pojedyncze drzewa jak i parki. W ostatnim czasie wiele jest przypadków niszczenia tych cennych twórców np. Park Krasieńskich w Warszawie. Wymagane jest więc szczególne ich potraktowanie w ustawie.)
- 7.4 w art.5b ust.4. zamienić słowo „mogą” na „powinny”, jest to słowo, które nie pozwala

na subiektywne i wybiórcze podejście do sporządzonej w tym ustępie listy a zatem poważnego podejścia do tematu ochrony krajobrazu,

- 7.5 dodać w art.5b ust. 5a Przy opracowywaniu nowych lub zmianie projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także przy wydawaniu decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy określa się obowiązkowo zasady ochrony krajobrazu o jakich mowa w art. 5b ust.4. (Uzasadnienie: Zapis ten pozwoli na skuteczne przeniesienie zasad ochrony krajobrazu do systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego na szczeblu gminy. Dzięki temu krajobraz będzie chroniony nawet wtedy gdy gmina nie opracuje „Urbanistycznych zasad ochrony krajobrazu”)
- 7.6 dodać w art.44 ust. 5 Wojewoda może wprowadzić w drodze rozporządzenia formy ochrony przyrody: pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne lub zespoły przyrodniczo-krajobrazowe jeżeli rada gminy nie wprowadziła tych form. (Uzasadnienie: Przywrócenie tego przepisu, który funkcjonował w tej ustawie do 2009 r jest konieczne gdyż obecnie po kilku latach okazało się, że rady gmin nie tylko tworzą bardzo mało nowych form ochrony przyrody ale wręcz w dużej ilości likwidują już istniejące formy. Wcześniej większość tych form tworzyli wojewodowie. Ochrona przyrody i krajobrazu jest więc nieskuteczna – konieczne jest więc przywrócenie kompetencji w tej dziedzinie także wojewodom.)
- 7.7 zmienić art.80 ust.2: Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska oraz kultury i dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia w terminie 1 roku od chwili wejścia tej ustawy w życie – warunki techniczno-przyrodnicze zakładania zadrzewień w granicach pasa drogowego, sposoby ich ochrony oraz dobór gatunków drzew i krzewów, kierując się potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego, ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej oraz odpowiednich warunków utrzymania dróg i bezpieczeństwa korzystania z dróg. (Uzasadnienie: wydanie takiego rozporządzenia jest konieczne dla ochrony krajobrazu, gdyż zadrzewienia przydrożne są jednym z głównych elementów tworzących krajobraz, zarówno kulturowy, jak i przyrodniczy. Systematyczne niszczenie alei i szpalerów drzew oraz brak przepisów wykonawczych (tj. tego rozporządzenia) określających sposób ich ochrony i kształtowania to podstawowa przyczyna degradacji krajobrazu w ostatnich latach. Rozporządzenie do dnia dzisiejszego mimo, że minęło kilkanaście lat nie zostało wydane. Dlatego konieczne jest wyznaczenie konkretnego terminu np. 1 roku na jego wydanie oraz włączenie do jego opracowania ministra ds. kultury i dziedzictwa narodowego).
- 7.8 zmienić art.83 ust.5 Wydanie zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów na obszarach objętych ochroną krajobrazową w granicach parku narodowego albo rezerwatu przyrody lub obszaru chronionego krajobrazu wymaga uzyskania zgody odpowiednio dyrektora parku narodowego albo regionalnego dyrektora ochrony środowiska. (Uzasadnienie: w istniejącym już przepisie wnioskuje się o dodanie obowiązku uzyskania zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska na usuwanie drzew i krzewów na terenach obszarów chronionych krajobrazów. Wprowadzenie takiego nadzoru doprowadzi do ograniczenia w dewastacji obszarów chronionego krajobrazu poprzez masowe, niekontrolowane i nieuzasadnione wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów. Ogólnie trzeba zwrócić uwagę na to, że te formy ochrony przyrody dziś nie mają skutecznych organów nadzorujących).
- 7.9 Usunąć art.86 ust.1 pkt.7) i pkt.8) oraz pkt.9) czyli zapis: Nie pobiera się opłat za usunięcie drzew: 7) które posadzono lub wyrosły na nieruchomości po zakwalifikowaniu jej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na cele budowlane; 8) z

terenów zieleni komunalnej, z parków gminnych, z ogrodów działkowych i z zadrzewień, w związku z zabiegami pielęgnacyjnymi drzew i krzewów; 9) które obumarły lub nie roją szansy na przeżycie, z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości; .
(Uzasadnienie: ww przepisy nie zapewniają właściwej ochrony krajobrazu. Zwolnienie z opłat w tych przypadkach pozwala na masowe usuwanie drzew i krzewów z dużych obszarów praktycznie bez ograniczeń. Już dziś powoduje to nadużycia. Usuwa się z parków czy ogrodów masowo drzewa podając wątpliwe, nieuzasadnione lub błahе powody – tzw. zabiegi pielęgnacyjne, nie roją szansy na przeżycie itp. Wydaje się koniecznym wprowadzenie ograniczeń.).

7.10 postuluje się przywrócenie do tej ustawy bardzo dobrych i sprawdzonych wcześniej w Polsce zasad ochrony krajobrazu zapisanych w ustawie o ochronie przyrody w pierwotnej wersji z 16 października 1991 r. wymienionych poniżej:

7.10.1 definicja: starodrzewiu - rozumie się przez to drzewostan lub pojedyncze drzewa, które przekroczyły fazę kulminacji przyrostu lub osiągnęły wiek rębności w rozumieniu przepisów o gospodarce leśnej.

7.10.2 zmiana tytułu Rozdziału 4 – Ochrona terenów zieleni i zadrzewień oraz walorów krajobrazowych

7.10.3 Dla obszarów chronionego krajobrazu i zespołów przyrodniczo krajobrazowych, poddawanych ochronie przez radę gminy, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządza się obowiązkowo.

7.10.4 Zmiana przeznaczenia terenów, na których znajduje się starodrzew, może być dokonana jedynie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, po uzyskaniu zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska,

7.10.5 1. Walory krajobrazowe podlegają ochronie bez względu na to, czy są objęte szczególnymi formami ochrony przyrody. 2. Walory krajobrazowe uwzględnia się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. 3. Zabrania się wznoszenia w pobliżu morza, jezior i innych zbiorników wodnych, rzek i kanałów, krajobrazowych punktów widokowych lub na terenach o szczególnych walorach krajobrazowych obiektów budowlanych naruszających walory krajobrazowe, uniemożliwiających do nich dostęp albo uniemożliwiających lub utrudniających zwierzętom dziko żyjącym dostęp do wód.

7.10.6 1. Rada gminy jest obowiązana zapewnić mieszkańcom miast i wsi o zwartej zabudowie korzystanie z przyrody przede wszystkim przez tworzenie i utrzymywanie w należyłym stanie terenów zieleni i zadrzewień, łączących się, w miarę możliwości, z terenami zalesionymi. 2. Zmiana przeznaczenia terenów zieleni i zadrzewień może nastąpić tylko w następstwie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub jego zmiany. 3. Przepisy ust. 2 dotyczą także terenów jeszcze niezagospodarowanych, lecz przeznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na tereny zieleni i zadrzewień.

7.11 Wdaje się zasadnym aby do tej ustawy zostały także wprowadzone szczegółowe zasady ustanawiania ochrony krajobrazowej dla Miast-Ogrodów w Polsce. Są to szczególne miejsca gdzie przyroda i cenny krajobraz istnieje w symbiozie z postępującą urbanizacją. Powinien to być szczegółowy zapis legislacyjny – nowy i niezależny od istniejących już form ochronnych.

- 8 ad „**Art.10. W ustawie z dnia 3 października 2008 r o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie ...**” proponuje się następujące zmiany:
- 8.1 zmienić art.3 ust.1 pkt.10 w ten sposób aby organizacją ekologiczną była nie tylko taka organizacja, która ma w celach statutowych „ochronę środowiska” ale i „ochronę krajobrazu”
 - 8.2 zmienić art.3 ust.2 w ten sposób, że na końcu zdania dodaje się słowa: „lub na krajobraz”, co pozwoli podnieść wagę sprawy ochrony krajobrazu jako części środowiska,
 - 8.3 zmienić art.82 ust.1 pkt.1 lit.b) w ten sposób, że na końcu zdania dodaje się słowa: „i ochrony krajobrazu”, co pozwoli na zabezpieczenie walorów krajobrazowych w decyzjach środowiskowych,
- 9 proponuje się dodać: „**Art.10a. W ustawie o gospodarce nieruchomościami ...**” proponuje się następujące zmiany:
- 9.1 dodać w art.155 ust.1 pkt.9) audytach krajobrazowych oraz urbanistycznych zasadach ochrony krajobrazu, (Uzasadnienie: Zapis ten pozwoli na wprowadzeniu obowiązku uwzględniania walorów krajobrazowych przy szacowaniu wartości nieruchomości przez rzeczoznawców majątkowych. Pozwoli to także na wycenę samych walorów krajobrazowych a w konsekwencji obniżenie lub podwyższenie wartość nieruchomości w przypadku polepszenia lub utraty walorów krajobrazowych).
- 10 proponuje się dodać: „**Art.10b. W ustawie z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym ...**” proponuje się następujące zmiany:
- 10.1 w art. 9o. ust. 3 dodaje się: pkt.5. audyt krajobrazowy opracowany dla terenów sąsiadujących z inwestycją kolejową.
 - 10.2 w art.9q ust.1 dodaje się: pkt. 6) warunki wynikające z przepisów dotyczących ochrony krajobrazu,
- 11 podobne rozwiązania jak te opisane w pkt.10 tego pisma powinny się znaleźć w tzw. „specustawie drogowej”.

Ponadto postulujemy o:

- podjęcie dalszych prac zmierzających do poprawy treści projektu tej ustawy,
- przeprowadzenie debaty publicznej z udziałem zainteresowanych tą ustawą stowarzyszeń np. w Kancelarii Prezydenta RP,
- przedłużenie terminu składania uwag i wniosków.

Z wyrazami szacunku,

Grzegorz Kostrzewa-Zorbas

Prezes Zarządu Stowarzyszenia „ŁAD na MAZOWSZU”